

Rybnik

PRZEWODNIK REWITALIZACJI w Rybniku

Dobre praktyki

WSTĘP

W części „Dobre praktyki” znajdują się przykłady różnorodnych i ciekawych działań podejmowanych i realizowanych w Rybniku. Prezentujemy wydarzenia o bardzo zróżnicowanym charakterze, które czerpią inspirację z dziedzictwa kulturowego miasta i regionu, opisanego w części pierwszej Przewodnika.

Prezentacja wydarzeń oparta jest na jednolitej i czytelnej konstrukcji, przez co możliwe jest ich porównanie, ukazując jednocześnie wykorzystane zasoby. Wierzymy, że taka struktura ułatwi podejmowanie decyzji, w zakresie wykorzystania pomysłu na swoim podwórku, bądź stworzenia innego wydarzenia w oparciu o doświadczenia organizatorów przytaczanych tu przykładów.

Często okazuje się, że stare torowiska, opuszczone fabryki czy ceglane detale mogą być wspaniałą inspiracją do wykonania oryginalnej fotografii. Potencjał motywów industrialnych wykorzystali organizatorzy konkursu fotograficznego FOTO-PEIN, tworząc przy okazji archiwum „znikających punktów” tzn. zdjęć obiektów czy budynków, które w wyniku dewastacji lub wyburzenia zniknęły z powierzchni ziemi. Z kolei mieszkańcy familoka w dzielnicy Niedobczyce skrzyknęli się w celu realizacji inicjatywy obywatelskiej, polegającej na upiększeniu otoczenia w którym wspólnie zamieszkują. Integracja sąsiadka poskutkowała otrzymaniem dofinansowania i możliwością zakupu materiałów do wykonania mebli ogrodowych, utwardzenia podłoża, wykonania piaskownicy i urządzenia ogródka. Za zgodą właściciela gruntu uprzętnęli teren, wykonali

meble i piaskownicę, posadzili kwiaty a teraz mogą cieszyć się estetyczną przestrzenią i podczas słonecznych dni spędzać przyjemnie czas w plenerze. Z kolei inna grupa inicjatywna postanowiła zgromadzić rybnickie mamy, oferując im wsparcie terapeutów, pedagogów i wymianę doświadczeń. Kobiety bardzo szybko zintegrowały się, a nawiązane kontakty pozwoliły im, wzajemnie się wspierać w trudnościach związanych z rodzicielstwem. Spotkania organizowane były w Śródmieściu - podczas sprzyjającej aury w parku na Kampusie, zaś w dni deszczowe na deptaku w Punkcie Informacji Miejskiej halo!Rybnik - inicjatywa ta pokazuje, że w ścisłym centrum historycznego miasta można zrealizować alternatywne pomysły na integrację i różnorodną aktywność.

Wybrane i opisane w dalszej części działania, stanowią reprezentatywny ułamek ciekawych inicjatyw czy cyklicznych wydarzeń organizowanych w Rybniku, wskazując jak różne oblicza może mieć wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w lokalnym środowisku czy promocji. Ciekawy pomysł i wspólna idea integrują ludzi, przełamują stereotypy i stymulują do podjęcia działania.

Spis treści

1.	Odczytajmy Paruszowiec.....	7
2.	My tu mieszkamy i działamy.....	11
3.	Wychodzimy z domu.....	15
4.	Industrialna Pętla Terenowa.....	19
5.	Edukacja regionalna.....	23
6.	Przewodnik czeka.....	29
7.	Industriada.....	33
8.	Nasz kwadrat.....	37
9.	Klub Mieszkańców „Gliniak”.....	41
10.	Hoym Industry Fest.....	45
11.	Foto-Pein.....	49
12.	Dzień Sąsiada.....	53
13.	Kalendarium rybnickich wydarzeń.....	57

Publikacja bezpłatna powstała w ramach projektu p.n. „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 – 2020.

A stylized white line drawing of a man in a suit, holding a rolled-up document. The man is depicted from the chest up, facing slightly to the left. He has a serious expression and is wearing a suit jacket, a white shirt, and a tie. His right hand is raised, holding a long, rolled-up document that extends towards the top left of the frame. The drawing is composed of clean, white outlines on a solid yellow background. The overall style is graphic and minimalist.

**ODCZYTAJMY
PARUSZOWIEC**

ODCZYTAJMY PARUSZOWIEC

Na czym polegał pomysł?

Pomysł polegał na przybliżeniu historii dzielnicy Paruszowiec-Piaski jej mieszkańcom. Na wskazaniu jej znaczenia dla miasta, wzbudzeniu dumy ze swojej małej ojczyzny oraz zwiększeniu aktywności mieszkańców w działaniach na rzecz dzielnicy.

Lider/liderzy

Filia nr 4 Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rybniku.

Sojusznicy

Rada Dzielnicy Paruszowiec-Piaski, Placówka Wsparcia Dziennego Piaski, Miejski Dom Pomocy Społecznej, Koło Emerytów i Rencistów „Silesia”.

Źródło finansowania

Dotacja podmiotowa instytucji kultury, grant ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”.

Czas trwania

Projekt pod nazwą „Odczytajmy Paruszowiec” trwał od maja do grudnia 2016 r., natomiast powstałe „Archiwum społeczne” w formie bloga, funkcjonuje do dnia dzisiejszego.

Przebieg

Projekt polegał na cyklicznej organizacji międzypokoleniowych warsztatów artystycznych, fotograficznych, spotkań autorskich, wykładów historycznych i przeprowadzeniu gry miejskiej. W ramach projektu zbierano od mieszkańców wspomnienia, anegdoty, zdjęcia dzielnicy, które następnie zamieszczone zostały na blogu oraz na fanpage'u Facebookowym projektu. Po zakończeniu projektu grantowego, nadal kontynuowano działania. Zorganizowano wieczory spotkań oraz plenerową wystawę, na której zaprezentowano plansze ze zdjęciami użyczonymi przez mieszkańców.

Co utrudniało realizację?

W „Archiwum społecznym - blogu o dzielnicy” nie można było zamieścić wszystkich zdjęć, ponieważ istniały problemy z ustaleniem do nich praw autorskich.

Co wspierało realizację?

Zaangażowanie osób biorących udział w projekcie oraz mieszkańców, którzy z chęcią dzielili się wspomnieniami o dzielnicy.

Skuteczność działania

Działania były skuteczne przede wszystkim dzięki zaangażowaniu społeczności lokalnej, która chętnie spotykała się na organizowanych warsztatach. W spotkaniach uczestniczyło od kilku do kilkunastu osób.

Podsumowanie

Projekt spotkał się z pozytywnym odbiorem. Do dzisiaj prowadzony jest blog oraz fanpage, gdzie zamieszczane są nowe treści.

**MY TU MIESZKA-
MY I DZIAŁAMY**

MY TU MIESZKAMY I DZIAŁAMY

Na czym polegał pomysł?

Pomysł polegał na zagospodarowaniu terenu wokół familoka (wielorodzinnego budynku mieszkalnego) oraz stworzeniu ogródka sąsiedzkiego i miejsca spotkań dla jego mieszkańców.

Lider/liderzy

Grupa inicjatywna składająca się z trójki mieszkańców, realizująca projekt w ramach konkursu na inicjatywy lokalne.

Sojusznicy

Mieszkańcy familoka - zaangażowanych było 8 rodzin.

Źródło finansowania

Konkurs na inicjatywy obywatelskie „Rybnik reWITA - włącz się!” organizowany przez stowarzyszenia: Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS i Stowarzyszenie „17-tka” w ramach powierzonego zadania publicznego „Rybnik reWITA”, dofinansowanego przez Miasto Rybnik w ramach projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Czas trwania

Inicjatywa rozpoczęła się w kwietniu i trwała do końca czerwca 2018 r.

Przebieg

Grupa inicjatywna złożyła wniosek w 2 edycji konkursu, jej wniosek został wybrany w głosowaniu mieszkańców. Projekt polegał na podjęciu wspólnej pracy przez rodziny zamieszkujące familok, aby stworzyć estetyczne i przyjazne miejsce do integracji. W ramach prowadzonych przez nich prac: wyrównano teren; przedłużono chodnik; zbudowano ławki i piaskownice dla dzieci, a także założono ogródek warzywny i posadzono kwiaty. Sfinansowano podstawowe materiały z których wykonano meble ogrodowe, piaskownicę, wybrukowano chodnik i zakupiono rośliny.

Co utrudniało realizację?

Mieszkańcy nie mieli wiedzy, że w przypadku prowadzenia jakichkolwiek prac na danym terenie, muszą posiadać zgodę zarządcy nieruchomości oraz że obszar jest objęty ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co wiąże się z uzyskaniem pozwolenia Miejskiego Konserwatora Zabytków na realizację inicjatywy.

Co wspierało realizację?

Motywacja osób biorących udział w inicjatywie, wspólny cel, dzięki któremu mieszkańcy familoka uzyskali zadbaną przestrzeń do spotkań integracyjnych i zabaw dla dzieci.

Skuteczność działania

Działanie było skuteczne, udało się zrealizować założone pomysły.

Podsumowanie

Inicjatywa udała się dzięki dużemu zaangażowaniu mieszkańców, ich nakładowi pracy oraz uzyskanemu dofinansowaniu. Pomysł był realną odpowiedzią na ich rzeczywiste potrzeby, rodziny zamieszkujące budynek nie podejmowały wcześniej wspólnych inicjatyw a realizacja projektu pozwoliła na sąsiedzką integrację.

A stylized white line drawing of a muscular man in a suit, rendered in a geometric, almost cubist style. He is shown from the waist up, facing slightly to the right. His right arm is raised, holding a rolled-up document or scroll. His left hand is positioned near his chest. The background is a solid yellow color. The drawing uses thick white outlines to define the man's features, muscles, and the folds of his suit.

**WYCHODZIMY
Z DOMU**

WYCHODZIMY Z DOMU

Wychodzimy z domu - rybnickie środowisko młodych ożywia Śródmieście

Na czym polegał pomysł?

Celem inicjatywy była aktywizacja i integracja młodych mam, zdobycie nowej wiedzy i umiejętności, a także ciekawe spędzanie czasu w Śródmieściu.

Lider/liderzy

Grupa inicjatywna składająca się z trójki mieszkanek, realizująca projekt w ramach konkursu na inicjatywy lokalne.

Sojusznicy

Inne mamy, które wspierały się merytorycznie, były też ekspertkami udzielającymi się w trakcie zajęć lub pomagały w organizacji poszczególnych spotkań.

Źródło finansowania

Konkurs na inicjatywy obywatelskie „Rybnik reWITA - włącz się!” organizowany przez stowarzyszenia: Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS i Stowarzyszenie „17-tka” w ramach powierzonego zadania publicznego „Rybnik reWITA”, dofinansowanego przez Miasto Rybnik w ramach projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Inicjatywa była realizowana przez trzy kolejne edycje konkursu na inicjatywy obywatelskie.

Czas trwania

Pierwsza edycja konkursu trwała od października do końca grudnia 2017 r., druga od kwietnia do czerwca 2018 r. a trzecia od lipca do września 2018 r.

Przebieg

Młode mamy przebywające na urlopie macierzyńskim, spotykające się ze sobą w celach towarzyskich na tzw. chustokawach, które korzystały z doradztwa trenerki w kwestii noszenia dzieci w chustach. Kobiety postanowiły złożyć wniosek w konkursie, aby kolejne spotkania mogły przynieść dla nich nowe umiejętności i wiedzę. W ramach inicjatyw odbywały się cykliczne spotkania i warsztaty o zróżnicowanej tematyce, między innymi spotkania z brafiterką, z dietetykiem, z neurologopedią, z fizjoterapeutką uroginekologiczną, zajęcia z sensoplastyki, warsztaty chustowe i nosidłowe, zajęcia o książkach dla dzieci, czy zajęcia kręcenia hula hop. Ponadto zorganizowano kiermasz zimowy pt. „Mamy mamom” oraz „Letnią chustowo-nosidłowa sesję fotograficzną”, której efektem finalnym była wystawa zdjęć w Punkcie Informacji Miejskiej halo! Rybnik.

Co utrudniało realizację?

Realizację utrudniały typowe problemy z którymi zmagają się matki, takie jak przeziębienia i choroby, dostosowanie pory karmienia i spania maluszków, problemy logistyczne z dojazdem na spotkanie. W trakcie 3 edycji inicjatywy, zaczynały pojawiać się problemy z ustaleniem terminów spotkań, z uwagi na powrót kobiet do pracy.

Co wspierało realizację?

Motywacja i zaangażowanie mam przebywających na urlopie macierzyńskim. W okresie poprzedzającym projekt, organizowane były comiesięczne spotkania na „chustokawy” nawiązała się więc w rybnickim środowisku młodych mam, które deklarowały potrzebę częstszych spotkań. Realizacja projektu umożliwiła poszerzenie grupy i wsparcie jej doświadczeniem profesjonalistów.

Skuteczność działania

Pierwsza inicjatywa była odpowiedzią na realne potrzeby środowiska rybnickich mam, więc cieszyła się dużym zainteresowaniem co przełożyło się na kolejne wygrane inicjatywy.

Podsumowanie

Spotkania i warsztaty pokazały, że młode mamy nie chcą spędzać czasu samotnie w domu, a pragną się ze sobą integrować i spędzać czas w sposób aktywny. Mamy, dzięki przeprowadzonym spotkaniom i warsztatom, zdobyły cenną wiedzę dotyczącą opieki i wychowania dzieci. Nawiązały się nowe znajomości i przyjaźnie.

A stylized white line drawing of a muscular man, possibly a worker or leader, holding a rolled-up document or blueprint. The man is depicted from the chest up, facing slightly to the left. He has a determined expression and is wearing a simple cap. The background is a solid yellow color. The drawing uses thick white outlines to define the man's features and the document.

**INDUSTRIALNA
PĘTLA TERENOWA**

INDUSTRIALNA PĘTLA TERENOWA W RYBNIKU

Na czym polegał pomysł?

Pomysł opierał się na stworzeniu rowerowo-pieszego szlaku, który ma przebiegać pomiędzy obiektami stanowiącymi industrialne dziedzictwo Rybnika, w szczególności przypominając o historii dzielnicy Niewiadom.

Lider/liderzy

Miasto Rybnik.

Sojusznicy

Lokalni pasjonaci, wspólnota mieszkaniowa.

Źródło finansowania

Miasto Rybnik, lokalni sponsorzy.

Czas trwania

Pętla została otwarta 6 października 2017 r.

Przebieg

Przygotowanie trasy było częścią działań rewitalizacyjnych związanych z industrialnym dziedzictwem w tej części Rybnika, przywracających pamięci mieszkańców niezwykle istotną część

dzieł miasta. Trasa obejmuje 11 kolejnych, opisanych przystanków, prowadzi śladami takich obiektów jak: piaskownia kopalniana, szyb Nord-schacht, szyb Brendel, szyb Helena, kantyna kopalniana, willa dyrektora, Kolonia Beata, kamienny krzyż przydrożny, szyb Johannes, zapadliska.

Co utrudniało realizację?

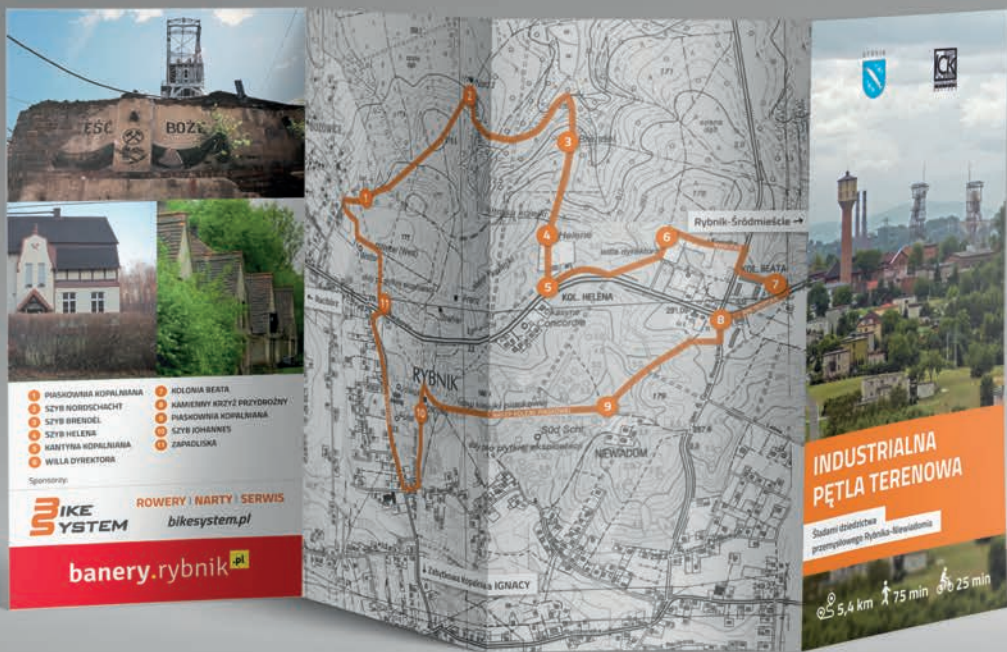
Realizację utrudniał brak stosownej infrastruktury drogowej pomiędzy poszczególnymi punktami szlaku, ponadto trasa prowadzi przez las nie będący w własności miasta co utrudniało przygotowanie właściwej infrastruktury. W trakcie prac nad trasą jedna z atrakcji - „Willi dyrektora”, bez zgody została wyburzona przez prywatnego właściciela nieruchomości.

Co wspierało realizację?

Zaangażowanie pasjonatów, dla których priorytetem jest ochrona i zachowanie w pamięci następnych pokoleń tożsamości historycznej niezwykle miejsca.

Skuteczność działania

Industrialna Pętla Terenowa pozwoliła „odczarować” wiele miejsc, których historię znało stosunkowo niewiele osób. Dzięki wykonaniu pętli udało się zwiększyć świadomość historyczną i wiedzę o dziedzictwie przemysłowym wśród mieszkańców Rybnika. Pętla jest dostępna cały rok.

Podsumowanie

Industrialna Pętla Terenowa została pozytywnie przyjęta przez okolicznych mieszkańców, jest też miejscem, które może być wykorzystane w działaniach edukacyjnych do organizacji min. wycieczek szkolnych. Szlak wymaga okresowych kontroli z uwagi na sporadyczne zniszczenia tablic.

A stylized white line drawing of a muscular man, possibly a soldier or a leader, holding a rolled-up document or scroll. The man is depicted from the chest up, facing slightly to the left. He has a determined expression and is wearing a simple cap. The background is a solid yellow color. The drawing uses thick white outlines to define the man's features and the document.

EDUKACJA REGIONALNA

EDUKACJA REGIONALNA

Na czym polegał pomysł?

Wprowadzenie nowego przedmiotu nauczania - „Edukacji regionalnej” dla uczniów klas IV szkoły podstawowej w Rybniku.

Lider/liderzy

Miasto Rybnik.

Sojusznicy

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej, dyrektorzy i nauczyciele szkół, pasjonaci, regionaliści.

Źródło finansowania

Miasto Rybnik oraz działania realizowane w ramach projektu pn. „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 oraz budżetu państwa.

Czas trwania

Od września 2016 r.

Przebieg

Miasto Rybnik od września 2016 r. wprowadziło w klasach IV szkoły podstawowej zajęcia z edukacji regionalnej, w ramach tzw. godzin prezydenckich. Inicjatorem pomysłu wprowadzenia zajęć edukacyjnych byli członkowie stowarzyszenia Demokratyczna Unia Regionalistów Śląskich (DURŚ). W 2016 r. została przeprowadzona diagnoza wstępna w postaci ankiety skierowanej do dyrektorów szkół i placówek oświatowych w Rybniku. Celem badań było uzyskanie wiedzy na temat zakresu dotychczasowej realizacji edukacji regionalnej w szkołach/placówkach w Rybniku. Badania zostały przeprowadzone przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku wraz z Wydziałem Edukacji Miasta Rybnika. Wyniki wykazały duże zainteresowanie nauczycieli tematyką edukacji regionalnej oraz potrzebę wprowadzenia w rybnickich szkołach edukacji regionalnej jako przedmiotu. Przed wprowadzeniem zajęć z edukacji regionalnej został zorganizowany kurs doskonalący dla nauczycieli w temacie „Edukacja regionalna w szkole/placówce” w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku przy współpracy z Miastem Rybnik. Zajęcia są realizowane na bazie innowacji pedagogiczno-programowej autorstwa Marii Stachowicz-Polak pt. „Rybnik na Górnym Śląsku”, która co roku poddawana jest ewaluacji. W ramach projektu „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” rozszerzono program zajęć o elementy rewitalizacji ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego Rybnika. W maju 2017 r. w oparciu o projekt doku-

mentu „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do roku 2020”, wskazano sześć dzielnic w których zorganizowano i przeprowadzono warsztaty partycypacyjne pn. „Odczarowujemy rybnickie dzielnice” skierowane do uczniów klas IV szkół podstawowych. Celem warsztatów było zbadanie czy dzieci identyfikują się ze swoim miejscem zamieszkania, mają wiedzę na temat historii rybnickich osiedli patronackich, analizowano również zagadnienia w kontekście rewitalizacji wybranych obszarów. Uczniowie mogli się wypowiedzieć co do atrakcyjności form prowadzenia zajęć czy pomocy dydaktycznych, które mogłyby być wykorzystane podczas zajęć edukacji regionalnej. W ramach realizacji projektu „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” opracowano i wykonano:

- Podręcznik edukacji regionalnej dla nauczycieli „Energia tradycji”,
- Zeszyt edukacyjny dla uczniów pt. „Kluska Wandruska”,
- Gra Memory pt. „Dzielnica, ulica, podwórko”,
- Puzzle pt. „Rybnickie pejzaże”,
- Kartonową makietę „Familoła” do złożenia w grupach i pomalowania.

Podsumowaniem roku nauki przedmiotu „Edukacja regionalna z elementami dziedzictwa kulturowego Rybnika” były wizyty studyjne dla uczniów na podobozarach rewitalizacji, dzięki którym dzieci mogły zobaczyć zabytki i poznać historię miejsca. W ramach działania zadbano również o przygotowanie pedagogiczne nauczycieli przedmiotu, organizując konferencje, szkolenia i warsztaty oraz pilotażową wizytę studyjną.

Co utrudniało realizację?

Opóźnienie w wydaniu materiałów dydaktycznych, ograniczone możliwości czasowe i finansowe szkół żeby organizować zajęcia zewnętrzne na przykład w formie spacerów po dzielnicy, zwiedzania izb tradycji, uczestniczenia w grach terenowych i wycieczkach.

Co wspierało realizację?

Przygotowanie merytoryczne nauczycieli, materiały dydaktyczne, w tym opracowanie kart pracy do przeprowadzenia wizyt studyjnych po rewitalizowanych dzielnicach Rybnika, zorganizowanie dodatkowych form doskonalenia dla nauczycieli, wymiana wiedzy i doświadczenia wśród nauczycieli, współpraca nauczycieli ze środowiskiem lokalnym, korzystanie z pomocy różnych placówek, ośrodków, instytucji, osób itp. działających na rzecz edukacji regionalnej, zaangażowanie rodziców uczniów realizujących program innowacyjny, warsztat pracy nauczyciela regionalisty.

Skuteczność działania

Działania okazały się skuteczne, przez co udało się osiągnąć założone cele. W rybnickich szkołach program edukacji regionalnej jest nadal realizowany.

Podsumowanie

Program edukacji regionalnej spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem, zarówno wśród dzieci jak i nauczycieli. Ciekawe formy pracy, materiały dydaktyczne i wizyty studyjne pozwoliły na zgłębienie wiedzy o historii Rybnika, jego dzielnicach oraz poczucia więzi z miejscem i lokalnej tożsamości.

A stylized white line drawing of a muscular man, possibly a superhero or a strongman, holding a large rectangular object (like a shield or a sign) in front of him. The drawing is composed of clean, white outlines on a solid yellow background. The man has a determined expression, looking slightly to the right. His right arm is raised, holding the top edge of the rectangle, while his left hand is positioned lower, near the bottom center of the rectangle. The overall style is graphic and minimalist.

**PRZEWODNIK
CZEKA**

PRZEWODNIK CZEKA

Na czym polegał pomysł?

Organizacja spacerów z przewodnikiem, adresowanych do wszystkich chętnych osób, które chcą poznać historię i ciekawostki na temat konkretnego miejsca i związanych z nim osób.

Lider/liderzy

Punkt Informacji Miejskiej halo! Rybnik, Miasto Rybnik, pasjonaci z rybnickiego oddziału PTTK, członkowie Forum „Zapomniany Rybnik” i Stowarzyszenia Ochrony Zabytków.

Sojusznicy

Lokalni pasjonaci, stowarzyszenia.

Źródło finansowania

Spacery nie generowały kosztów, gdyż prowadzili je historycy związani z rybnickimi instytucjami kultury. Kilka spacerów zorganizowano w ramach powierzonego zadania publicznego pod nazwą „Rybnik reWITA” finansowanego z projektu „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków UE w ramach POPT 2014-2020.

Czas trwania

Cyklicznie od 2012 roku.

Przebieg

Po raz pierwszy akcja pod nazwą „Przewodnik czeka... w Rybniku” zainicjowana była w 2012 roku przez rybnicki oddział PTTK, pasjonatów z Wydziału Promocji Urzędu Miasta Rybnika i serwisu internetowy „Zapomniany Rybnik”. Spacery organizowano do 2015 roku. Po krótkiej przerwie w roku 2016, akcja „Przewodnik znowu czeka...” reaktywowana została przez pracowników Punktu Informacji Miejskiej halo!Rybnik. Spacery są zwykle organizowane w niedzielne popołudnia, kiedy to mieszkańcy mają czas wolny. Udział jest dobrowolny i nie wymaga wcześniejszego zgłoszenia. Celem akcji jest zwiększenie wiedzy uczestników o dziejach Rybnika i okolic, przypomnienie historii, zwrócenie uwagi na zapomniane miejsca.

W ramach akcji przeprowadzono spacery:

- Śladami burmistrza Webera
- Śladem zapomnianych rybnickich nekropolii
- Śladami rybnickich Żydów
- Śladami dawnej kopalni „Szczęście Beaty”
- Dawne Szpitale: Kampus, Juliusz
- Detale architektoniczne
- Zabytkowa Kopalnia Ignacy
- Szlakiem kościołów
- Szlakiem rybnickich Nepomucenów
- Śladami rodziny Haase
- Szlakiem schronów obrony cywilnej

Co utrudniało realizację?

Ograniczona ilość opracowań historycznych, z których mogliby korzystać przewodnicy (w szczególności w przypadku mało popularnych tematów np. spacer szlakiem dawnych fontann, dawnych knajp, czy skandali żydowskich). Brak środków finansowych na opracowanie programu spaceru i honoraria dla przewodników oraz odpowiedniego nagłośnienia w przypadku dużej ilości spacerowiczów. W 2018 r. spacery finansowane były w ramach zadania publicznego „Rybnik ReWita” powierzonego przez Miasto Rybnik w ramach projektu „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji”.

Co wspierało realizację?

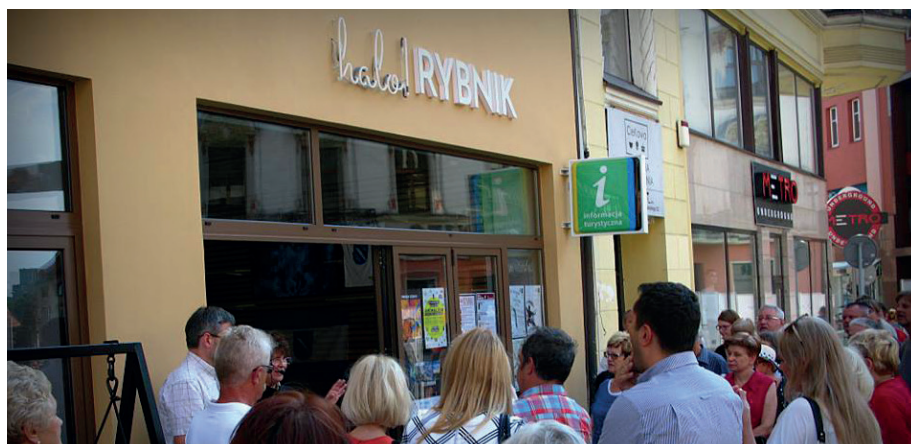
W 2018 r. spacery finansowane były w ramach zadania publicznego „Rybnik reWITA” powierzonego przez Miasto Rybnik w ramach projektu „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji”.

Skuteczność działania

Spacery spotkały się z pozytywnym odbiorem, pozostały po nich miłe wspomnienia. Frekwencja na każdym spacerze była bardzo duża i wynosiła od kilkunastu do nawet kilkudziesięciu osób w różnym wieku. Największy spacer jaki dotąd miał miejsce w Rybniku, odbył się 17 października 2014 roku podczas otwarcia deptaka po rewitalizacji przestrzeni publicznej, wzdłuż ulic Sobieskiego i Powstańców. Wydarzenie pn. „DEPTAK wrażeń” obejmowało przejście przez deptak z przewodnikiem, połączone było z iluminacjami kamienic, scenkami teatralnymi oraz wideoiluminacją budynku „Świerklańca” oraz „żywą wystawą” na bazie ubrań z butików mieszczących się przy deptaku, w spacerze uczestniczyło wtedy około 3 tysięcy osób.

Podsumowanie

Ciekawa i spotykająca się z dużym zainteresowaniem propozycja. Największą korzyścią z odbytych spacerów jest wiedza jaką udało się zdobyć uczestnikom. Dowiedzieli się wielu ciekawych rzeczy o miejscach, które często były przez nich niedostrzegane.

INDUSTRIADA

INDUSTRIADA

Na czym polegał pomysł?

INDUSTRIADA - to jedyny tego typu festiwal w Europie Środkowo-Wschodniej, a drugi pod względem wielkości w Europie w ogóle, prezentujący dziedzictwo przemysłowe.

Lider/liderzy

Industrialne Centrum Kultury w Rybniku-Niewiadomiu, Miasto Rybnik.

Sojusznicy

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, obiekty na SZT.

Źródło finansowania

Industrialne Centrum Kultury w Rybniku-Niewiadomiu, Miasto Rybnik, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, lokalni sponsorzy.

Czas trwania

Wydarzenie odbywa się co roku w czerwcu na terenie województwa śląskiego we wszystkich 42 obiektach znajdujących się na Szlaku Zabytków Techniki. W Rybniku od pierwszej edycji jest organizowane rokrocznie na terenie Zabytkowej Kopalni Ignacy. Z kolei od 2017 r. organizowane jest również na terenie Osiedla patronackiego Huty Silesia w dzielnicy Paruszowiec-Piaski, otrzymując tytuł „Obiektu Zaprzyjaźnionego Industriady”.

Przebieg

Industriada jest jednodniowym festiwalem związanym z upowszechnianiem dziedzictwa industrialnego, odbywa się od 2010 r. w obiektach znajdujących się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, natomiast od 2013 r. również w tzw. „obiekтах zaprzyjaźnionych” - czyli w instytucjach lub organizacjach, które wygrały konkurs organizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego na plan najciekawszych imprez wzbogacających program Industriady.

Co utrudniało realizację?

Złe warunki pogodowe, brak dostatecznego finansowania, niska frekwencja.

Co wspierało realizację?

Dobra współpraca z instytucjami (Urząd Miasta, Urząd Marszałkowski, szkoły, stowarzyszenia).

Skuteczność działania

Z roku na rok rybnicka Industriada cieszy się coraz większym zainteresowaniem, w 2018 r. ilość uczestników przekroczyła 4500 osób, tym samym rozpoznawalność marki, jaką jest Zabytkowa Kopalnia Ignacy staje się coraz silniejsza.

Podsumowanie

Ciekawa i spotykająca się z dużym zainteresowaniem Industriada jest ogromnym przedsięwzięciem organizacyjnym, które łączy pokolenia, edukuje, promuje region, gwarantuje dobrą zabawę oraz rozrywkę uczestnikom tego wydarzenia. Jej kolorem rozpoznawczy jest pomarańczowy i nieodłącznie towarzyszy jej symbol „przemysłowego serca”.

**NASZ
KWADRAT**

NASZ KWADRAT

Na czym polegał pomysł?

Pomysł polegał na zachęceniu mieszkańców do podejmowania aktywności na rzecz lokalnej społeczności oraz ich integracji.

Lider/liderzy

Grupa inicjatywna składająca się z trójki mieszkańców, realizująca projekt w ramach konkursu na inicjatywy obywatelskie.

Sojusznicy

Mieszkańcy, animator.

Źródło finansowania

Konkurs na inicjatywy obywatelskie „Rybnik reWITA” zorganizowany przez Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS/Stowarzyszenie „17-tka” realizujących zadanie publiczne „Rybnik ReWita” zlecone przez Miasto Rybnik w ramach projektu pn. „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 oraz budżetu państwa.

Czas trwania

Projekt rozpoczął się w kwietniu 2018 r. i trwał do końca czerwca.

Przebieg

Grupa inicjatywna z osiedla przy ul. Słonecznej złożyła wniosek w 2 edycji konkursu na inicjatywy obywatelskie „Rybnik reWITA - włącz się! Ich wniosek został wybrany w głosowaniu mieszkańców. W ramach inicjatywy grupa liderów zaplanowała zakup materiałów budowlanych i ogrodniczych, które posłużyły do zbudowania miejsca spotkań dla mieszkańców. W efekcie powstała altanka zbudowana przez mieszkańców. W otoczeniu altanki mieszkańcy posadzili kwiaty.

Co utrudniało realizację?

Realizacja inicjatywy przebiegała z drobnymi problemami. Mieszkańcy nie mieli wiedzy, że w przypadku prowadzenia jakichkolwiek prac na danym terenie potrzebują wyrażenia zgody zarządcy nieruchomości. Ze względu na to, że inicjatywa była realizowana na obszarze objętym ochroną konserwatorską Zarządca nieruchomości musiał także uzyskać pozwolenie Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Co wspierało realizację?

Zaangażowanie mieszkańców, chcących stworzyć dla siebie miejsce spotkań.

Skuteczność działania

Realizację wspierał animator, który pomagał w trakcie realizacji przedsięwzięcia.

Podsumowanie

Działanie zostało zrealizowane. Na końcu realizacji projektu zaplanowano i zorganizowano spotkanie wszystkich mieszkańców osiedla przy ul. Słonecznej, na które zaproszono również liderów z ul. Ogrodowskiej i Przemysłowej. W realizacji projektu zaangażowanych było około 25 mieszkańców.

**KLUB
MIESZKAŃCÓW
GLINIOK**

KLUB MIESZKAŃCÓW GLINIOK

Na czym polegał pomysł?

Stworzenie miejsca dla mieszkańców dzielnicy, w którym mogliby się spotykać i organizować animacje w czasie wolnym.

Lider/liderzy

Grupa mieszkanki dzielnicy wraz z animatorem lokalnym.

Sojusznicy

Pozostali mieszkańcy, lokalne stowarzyszenia.

Źródło finansowania

Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS i Stowarzyszenie „17-tka” w ramach realizacji zadania publiczne „Rybnik ReWITA” powierzone przez Miasto Rybnik w ramach projektu pn. „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 oraz budżetu państwa.

Czas trwania

Klub działa od listopada 2018 r.

Przebieg

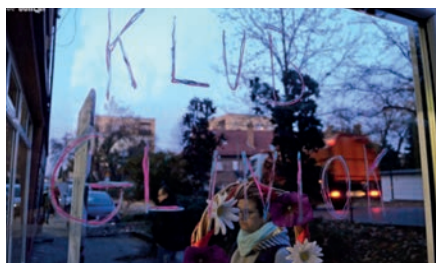
Dzięki zaangażowaniu mieszkanki i animatora udało się znaleźć i wynająć lokal od spółdzielni mieszkaniowej. Początkowo czynsz było opłacany w ramach realizacji zadania publicznego „Rybnik reWITA”. Pomieszczenia mieszkańcy odnowili własnoręcznie. Przygotowanie klubu zajęło około 3 miesiące, wygospodarowano pomieszczenie kuchenne i odnowiono łazienkę, sprzęty i meble pozyskano za darmo. Uroczyste otwarcie Klubu Mieszkańców „Gliniok” odbyło się w listopadzie 2018 r. Klub jest przestrzenią otwartą i bezpłatną dla wszystkich mieszkańców.

Co utrudniało realizację?

Zły stan wynajętego pomieszczenia, które należało odremontować, niestety na generalny remont nie było środków finansowych.

Co wspierało realizację?

Zaangażowanie mieszkanki, które chciały stworzyć miejsce do realizowania własnych pomysłów, nawiązywania sąsiedzkich relacji, miejsca w którym będzie można organizować lokalne działania.

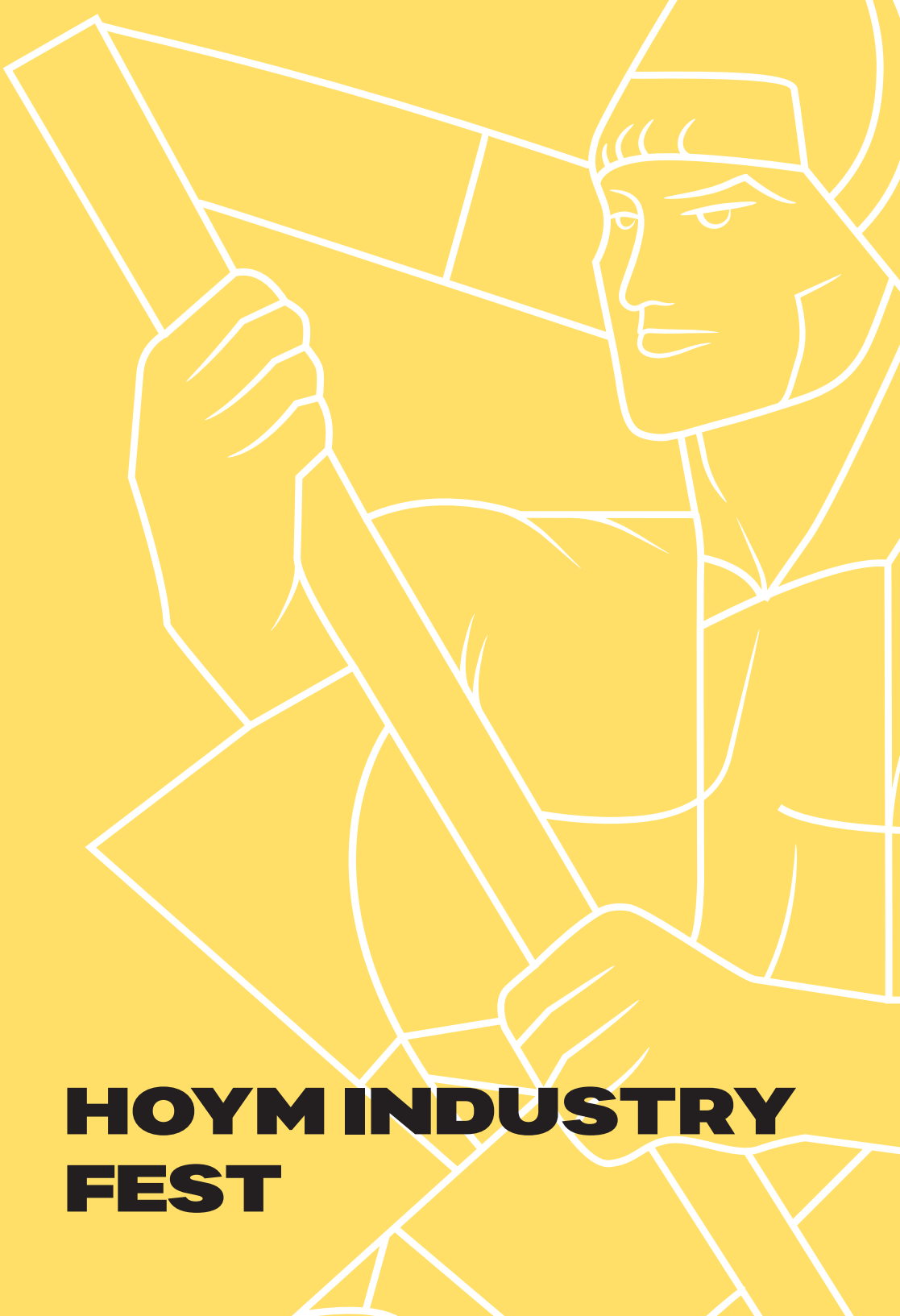

Skuteczność działania

Klub, to pierwsze społecznie otwarte i dedykowane mieszkańcom miejsce, w którym można się zrelaksować, poznać nowe osoby oraz spędzić kreatywnie czas. W otwarciu Klubu Mieszkańców „Gliniok” wzięła udział spora liczba osób, byli to zarówno mieszkańcy jak i osoby związane z działalnością społeczną.

Podsumowanie

Klub funkcjonuje bez przeszkód. Jest przykładem, że warto podejmować wspólne działania bo wtedy przynoszą największy efekt.

**HOYM INDUSTRY
FEST**

HOYM INDUSTRY FEST

Na czym polegał pomysł?

Organizacja festiwalu ukazującego potencjał zabytków industrialnych i nawiązanie tematyczne do dziedzictwa przemysłowego Rybnika. Działania obejmują różnorodne formy przekazu artystycznego m.in. koncerty muzyczne, filmy, warsztaty, konferencje i debaty, wystawy. Festiwal organizowany z wykorzystaniem potencjału miejsca jakim jest Zabytkowa Kopalnia IGNACY w Rybniku-Niewiadomiu.

Lider/liderzy

Pierwsza edycja festiwalu organizowana była przez rybnicką społeczność skupioną wokół projektu „T:RAF do Niedobczyc i Niewiadomia” przy współpracy z Urzędem Miasta Rybnika. Kolejne edycje organizowane są przez Industrialne Centrum Kultury w Rybniku-Niewiadomiu przy współpracy z inicjatorami.

Sojusznicy

Miasto Rybnik, Stowarzyszenie Zabytkowej Kopalni Ignacy, Stowarzyszenia „17-tka”.

Źródło finansowania

Dotacja podmiotowa instytucji kultury, lokalne firmy gastronomiczne.

Czas trwania

Ostatnia sobota wakacji.

Przebieg

Festiwal trwa jeden dzień podczas, którego organizowane są atrakcje dla wszystkich pokoleń m.in. rodzinne gry i zabawy, warsztaty industrialne, escape room, wykłady i spotkania autorskie, wystawy związane tematycznie z dziedzictwem industrialnym, plenerowe animacje i pokazy oraz koncerty w przestrzeni industrialnej. Podczas festiwalu wystąpili dotychczas: Host, LUGOLA, Artur Rumiński, Afekt & Tomasz Manderla, Nightturn87, Kuna, Fueling The Fire, Moloch, Anti-Terror, Xenony.

Co utrudniało realizację?

Konieczność poszukiwania sponsorów w celu organizacji festiwalu na wysokim poziomie artystycznym.

Co wspierało realizację?

Osoby zaangażowane w realizację wydarzenia, pasjonaci, którzy chcieli podzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem.

Skuteczność działania

Festiwal został przyjęty bardzo pozytywnie, ma szansę na kontynuację i rozwój.

Podsumowanie

Organizatorzy mają ambicje, by wydarzenie stało się w przyszłości jednym z największych festiwali sztuk industrialnych w Polsce, a nawet Europie Środkowo-Wschodniej.

FOTO-PEIN

FOTO-PEIN

Na czym polegał pomysł?

Organizacja Międzynarodowego Konkursu Fotografii Przemysłowej i Industrialnej FOTO-PEIN mającego na celu tworzenie cyfrowego archiwum „znikających punktów”.

Lider/liderzy

Dom Kultury w Rybniku-Chwałowicach, Międzynarodowe Centrum Dokumentacji i Badań nad Dziedzictwem Przemysłowym przy Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, Grupa Fotograficzna INDYGO, Grupa Artystyczna Konar.

Sojusznicy

Miasto Rybnik, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Industrialne Centrum Kultury w Rybniku-Niewiadomiu, Obiekty na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, Dom Kultury w Dolnym Beneszowie (Czechy).

Źródło finansowania

Dotacja podmiotowa instytucji kultury, dofinansowanie ze środków publicznych w otwartych konkursach ofert, Fundusz Wyszehradzki, instytucje i organizacje współpracujące.

Czas trwania

Cyklicznie co roku od 2007.

Przebieg

Konkurs ogłaszany jest rokrocznie w trzech kategoriach: architektura, industrii, future - obiekty przemysłowe powstałe po 1990. Zdjęcia nadsyłane mogą być zarówno przez fotografów amatorów jak i profesjonalistów z całego świata. Jury konkursowe kwalifikuje zdjęcia do wystawy oraz wybiera laureatów. Fotografie zakwalifikowane przez jury publikowane są w katalogu pokonkursowym, zaś wystawy zdjęć prezentowane na licznych wystawach pokonkursowych w regionie i zagranicą. Pliki cyfrowe stanowią zasoby archiwum dziedzictwa industrialnego. Każdej edycji towarzyszy fotograficzny plener industrialny.

Co utrudniało realizację?

Zdobycie finansowania, ogrom pracy merytorycznej związanej z ewidencjonowaniem zgłoszeń, przygotowaniem i oprawą zdjęć do wystawy i plików cyfrowych do katalogu.

Co wspierało realizację?

Duże zainteresowanie środowiska fotograficznego, zainteresowanie medialne, wysoki poziom artystyczny fotografii.

Skuteczność działania

Trafiona tematyka konkursu, wyróżnia go na tle innych konkursów fotograficznych, dzięki czemu cieszy się on dużym zainteresowaniem.

Podsumowanie

Powstałe archiwum cyfrowe posiada w zasobach kilka tysięcy zdjęć o wyjątkowych walorach artystycznych, stanowiących dziedzictwo industrialne Górnego Śląska.

A stylized white line drawing of a muscular man in a suit, holding a rolled-up document. The man is depicted in profile, facing left, with a serious expression. He is wearing a suit jacket, a white shirt, and a tie. His right arm is raised, holding a rolled-up document. His left hand is resting on his hip. The drawing is composed of clean, white lines on a solid yellow background. The overall style is reminiscent of mid-century modern graphic design.

**DZIEŃ
SĄSIADA**

DZIEŃ SĄSIADA

Na czym polegał pomysł?

Zorganizowanie święta obchodzonego na całym świecie - Dnia Sąsiada na terenach rewitalizowanych dzielnic.

Lider/liderzy

Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS/ Stowarzyszenie „17-tka” organizacje realizujące zadanie publiczne „Rybnik reWITA” zlecone przez Miasto Rybnik w ramach projektu pn. „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji”.

Sojusznicy

Mieszkańcy.

Źródło finansowania

Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS/ Stowarzyszenie „17-tka” realizujące zadanie publiczne „Rybnik ReWita” powierzone przez Miasto Rybnik w ramach projektu pn. „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 oraz budżetu państwa.

Czas trwania

Maj - czerwiec 2018 roku.

Przebieg

Dzień Sąsiada to święto obchodzone na całym świecie w ostatni wtorek maja. W 2018 r. Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS i Stowarzyszenie „17-tka” realizujące zadanie publiczne „Rybnik reWITA” postanowiło dołączyć do akcji, angażując mieszkańców Rybnika. Realizatorzy zadania publicznego ogłosili akcję „reWITA grilluje”, w której mieszkańcy terenów objętych projektem „Rewitalizacja miasta - nowa energia rybnickiej tradycji” mieli zebrać grupę piętnastu mieszkańców i zgłosić do animatora chęć organizacji sąsiedzkiego grilla. Mieszkańcy mieli za zadanie zorganizować miejsce do grillowania wraz ze stołami i krzesłami oraz zapewnić jakieś dodatkowe atrakcje np. zabawy dla dzieci. Wybrani uczestnicy otrzymali „zestaw grillowy” o wartości do 300 zł, który obejmował zakup produktów spożywczych takich jak kiełbasy, pieczywo i napoje; węgiel drzewny i naczynia jednorazowe. Każdy zestaw był indywidualnie uzgadniany z każdą grupą.

Co utrudniało realizację?

W ramach akcji 25 grup zorganizowało sąsiedzkie grille w których uczestniczyło od 30 do 70 osób. Spotkania sąsiedzkie były doskonałą okazją do rozmów, poznania się i zainicjowania wspólnych działań.

Co wspierało realizację?

Niewielkie wsparcie finansowe stało się pretekstem do zorganizowania spotkań podczas których mieszkańcy mogli spędzić ze sobą miło czas i się zintegrować.

Skuteczność działania

Działania okazały się skuteczne. Dzień Sąsiada spotkał się z pozytywnym odbiorem. W dzisiejszych czasach następuje spadek relacji międzysąsiedzkich, ludzie mieszkający obok siebie czasami w ogóle się nie znają. Takie akcje jak Dzień Sąsiada pozwalają na poznanie się i nawiązanie sąsiedzkich relacji.

Podsumowanie

Dzień Sąsiada jest akcją, którą warto powtórzyć w kolejnych latach. Można w przyszłości z okazji święta oprócz grilla urządzić piknik, gry i zabawy podwórkowe, wyprzedaż garażową czy zorganizować jakieś wydarzenie kulturalne.

A stylized white line drawing of a fisherman on a yellow background. The fisherman is shown from the waist up, wearing a cap and a vest. He is holding a large fishing net that extends across the top of the frame. The drawing uses simple, bold lines to define the figure and the net.

**KALENDARIUM
RYBNICKICH
WYDARZEŃ**

KALENDARIUM

Styczeń

- Koncerty Noworoczne z Gwiazdami
- Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Kocham Zwierzęta, Bo ...”

Luty

- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Artystycznej OFPA

Marzec

- Festiwal Piosenki Europejskiej
- Festiwal JachtFilm
- Festiwal Podróżników KARAWANA

Kwiecień

- Jarmark Wielkanocny
- Regaty żeglarskie

Maj

- Festiwal Nauki
- Rowerowy Maj
- Maj, Bzy, Rybnik i Ty
- Festiwal Piosenki Dziecięcej imienia Tadeusza Paprotnego
- Juwenalia
- Wojewódzki Konkurs Wiedzy O Ziemi Śląskiej „Moja Ty Ziemia Rodzima...”

Czerwiec

- Święto Szlaku Zabytków Techniki INDUSTRIADA
- Dni Rybnika
- Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Dętych „Złota Lira”
- Rybnicki Półmaraton Księżycowy
- Międzynarodowy Konkurs Fotografii Przemysłowej i Industrialnej FOTO-PEIN

Lipiec

- Tour De Pologne
- Motorockowisko

Sierpień

- Hoym Industry Fest
- Tour de Rybnik
- Festiwal Jazzu Tradycyjnego
- Zalew Dobrego Piwa

Wrzesień

- Parada Ryb z okazji Dnia Herbu

Październik

- Górnośląska Nagroda Literacka Juliusz
- Rybnickie Dni Literatury
- Rybnik Blues Festival
- Nagrody Izby Przemysłowo- Handlowej Przemysłu Rybnickiego Okręgu Przemysłowego „Czarny Diament”

Listopad

- RYJEK
- Rybnicka Biesiada Śląska
- Środowiskowy Festiwal Pieśni „Śladami Juliusza Rogera”
- Międzynarodowy Festiwal Chóralny „Rybnicka Jesień Chóralna”

Grudzień

- Gwarki Górnicze na Hoymie
- Rybnickie Boże Narodzenie i Kolędowanie
- Kiermasz Bożonarodzeniowy
- Bieg Barbórkowy
- Olimpiada o wiedzy górniczej
- „O złotą lampkę”

Dodatkowe informacje:

W publikacji wykorzystano fotografie ze zbiorów własnych Miasta Rybnika, Muzeum w Rybniku, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, archiwum Międzynarodowego Konkursu Fotografii Przemysłowej i Industrialnej FOTO-PEIN, Ogniska Pracy Pozaszkolnej

„Przygoda”, Gazety Rybnickiej, zadania publicznego „Rybnik reWITA”, fotografie autorstwa Roberta Neumanna, Marcina Giby, Dominika Gajdy, Marii Stachowicz-Polak, Adama Zarta, Mariana Mielka oraz fotografie ze zbiorów prywatnych Marka Gruszczyka.

Serdecznie dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom, które przyczyniły się do powstania tego Przewodnika.

Wydawca: Miasto Rybnik

Rybnik 2019

Urząd Miasta Rybnika

tel.: 32 43 92 000

fax: 32 42 24 124

e-mail: rybnik@um.rybnik.pl

www.rybnik.eu

